

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра економічної теорії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІКРОЕКОНОМІКА»**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність – 051 «Економіка»

Освітня програма/спеціалізація – «Бізнес-економіка»

Статус дисципліни – обов'язкова

Рік набору – 2019

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 20 с.

Розробник

Шкодiна Iрина Вiталiївна – професорка кафедри економічної теорії,
докторка економічних наук, професорка

Гарант освітньої програми

Шевченко Людмила Степанівна – завідувачка кафедри економічної
теорії, докторка економічних наук, професорка

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії

(протокол № 8 від 20 червня 2018 р.)

Дата оновлення – 12 червня 2020 р.

Завідувачка кафедри Л. С. Шевченко

Зміст

1.	Опис навчальної дисципліни.....	4
2.	Очікувані результати навчання.....	5
3.	Програма навчальної дисципліни.....	6
4.	Обсяг і структура навчальної дисципліни.....	12
5.	Теми лекційних і практичних занять.....	13
5.1.	Теми лекційних занять.....	13
5.2.	Теми практичних занять.....	14
6.	Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання	14
7.	Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	17

1. Опис навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка» підготовки бакалаврів спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5,0	Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов'язкова	Обов'язкова
Модулів – 3		Рік підготовки: 2-й	Рік підготовки: 2-й
	Спеціальність – 051 «Економіка»	семестр 3-й	семестр 3-й
Загальна кількість годин - 150		Лекції	Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2-4, самостійної роботи студента - 5.	Спеціалізація – «Бізнес-економіка»	32 год.	6 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
	32 год.	6 год.	
	Самостійна робота	Самостійна робота	
	86 год.	138 год.	
	Рівень освіти – перший (бакалаврський)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)	Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів сучасного фундаментального мислення та системи спеціальних знань у галузі мікроекономічної теорії, основних умінь і навичок практичного застосування компетентностей оптимального вибору в умовах обмежених ресурсів з метою максимізації прибутку (корисності).

Завдання:

- формування системи теоретичних знань щодо основних положень мікроекономіки та використання інструментарію мікроаналізу для прийняття оптимальних господарських рішень;
- підготовка до вивчення прикладних дисциплін, що базуються на мікроекономічній теорії;
- формування усвідомлення того, що успіх підприємницької діяльності залежить як від наявності стартового капіталу, так і від розуміння закономірностей функціонування економічних мікросистем у різних ринкових ситуаціях та вміння їх ефективно використовувати;
- опанування інструментарію аналізу раціональної поведінки споживачів у ринкових умовах;
- оволодіння науковими підходами, практичними методами та

прийомами оптимізації діяльності виробників у різних типах ринкових структур;

– формування системи теоретичних знань щодо змісту та особливостей формування мікроекономічної рівноваги.

Пререквізити: «Економічна теорія», «Історія економіки та економічної думки», «Інституціональна економіка».

Кореквізити: «Економіка та фінанси підприємства», «Маркетинг», «Економічна статистика».

Постреквізити: «Стратегії підприємства», «Міжнародний бізнес».

Мова навчання – українська.

2. Очікувані результати навчання

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

1.	Пояснити зміст базових концепцій мікроекономіки.
2.	Застосувати аналітичний та методичний інструментарій мікроекономіки для аналізу поведінки споживачів на ринку та формування ринкового попиту.
3.	Застосувати знання теорії виробництва, теорій витрат виробництва та прибутку для обґрунтування моделі бізнес-діяльності фірми.
4.	Здійснити аналіз поведінки фірми на конкурентному та недосконало конкурентному ринках.
5.	Застосувати фундаментальні мікроекономічні знання для аналізу діяльності суб'єктів господарювання на ринку ресурсів.
6.	Розрахувати показники, які характеризують результативність діяльності суб'єктів мікроекономічного аналізу.
7.	Пояснити необхідність та форми державного втручання в економіку.
8.	Спрогнозувати наслідки регулювання економічної діяльності суб'єктів ринку.

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Бізнес-економіка», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК14. Уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати

Спеціальних компетентностей:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі

для вирішення економічних задач.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК15. Здатність самостійно розробляти, впроваджувати, супроводжувати бізнес-проекти, виявляти проблеми у бізнес-діяльності та пропонувати способи їх розв'язання.

Програмних результатів навчання:

ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН8. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН21. Уміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН27. Демонструвати базові навички розроблення ефективних бізнес-стратегій з урахуванням ресурсних обмежень, альтернатив вибору та наслідків реалізації на мікро-, мезо- і макрорівнях.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Мікроекономіка як складова теоретичної економіки. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Макро- та мікроекономіка як найважливіші складові сучасної теоретичної економіки, як методологічна, термінологічна, інструментальна бази конкретних економічних дисциплін.

Предмет, концептуальні основи та методологія мікроекономіки. Предмет курсу. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. Індивід. Домогосподарство. Ділова одиниця (фірма). Держава. Методологія мікроекономічного аналізу. Мікроекономічні моделі. Нормативна і позитивна мікроекономіка.

Мета, завдання і зміст дисципліни. Мета та завдання дисципліни. Блочно-змістова схема дисципліни. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами.

Тема 2. Теорія граничної корисності і поведінка споживача

Корисність в економічній теорії і проблема її виміру. Потреби, види потреб. Економічні блага. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисності. Функція корисності.

Закон спадної граничної корисності блага. Процес споживання й динаміка зміни сукупної та граничної корисності. Перший закон Госсена. Закон спадної граничної корисності блага.

Рівновага споживача з кардиналістських позицій. Поняття «рівновага споживача». Модель споживання набору благ. Другий закон Госсена. Еквімаржинальний принцип досягнення раціонального вибору та рівновага споживача.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Вибір споживача з ординалістських позицій. Уподобання та привабливість, уподобання та вибір. Припущення щодо системи вподобань споживача..

Криві байдужості, їх властивості. Особливості аналізу функції корисності з ординалістських позицій. Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Окремі випадки конфігурації кривих байдужості. Гранична норма заміщення благ.

Бюджетна лінія. Бюджетне обмеження і можливості споживача. Поняття «нахилу бюджетної лінії». Вплив зміни доходу споживача на розміщення бюджетної лінії та процес споживання.

Оптимум споживача як модель раціонального споживчого вибору. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна, графічна інтерпретації. Різні випадки досягнення рівноваги: кутова і внутрішня.

Тема 4. Аналіз поведінки споживача

Реакція споживача на зміну його доходу. Лінія «дохід - споживання». Нахил лінії як свідчення відношення споживача до благ. Поняття «повноцінних» і «неповноцінних» благ. Крива Енгеля. Функції Торнквіста.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Лінія «ціна - споживання». Траєкторія розвитку споживання як результат зниження цін. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.

Ефект заміщення та ефект доходу. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект доходу та ефект заміщення. Одно- та різно направлені впливи ефектів (за Слуцьким, за Хіксом). Парадокс Гіффена. Ефекти заміщення і доходу як основа побудови функції індивідуального попиту на благо в ординалістській теорії корисності.

Прийняття рішень у ситуаціях з ризиком. Невизначеність і ризик. Схильність і несхильність споживача до ризику. Ризик та ефективні рішення.

Тема 5. Попит, пропозиція, їх взаємодія

Попит і закон попиту. Ринковий попит як сума індивідуального попиту всіх споживачів певного товару. Функція попиту. Закон попиту та його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача. Аналіз зміни попиту загалом та величини (обсягу) попиту.

Пропозиція і закон пропозиції. Функція пропозиції. Закон пропозиції. Аналіз змін пропозиції загалом та величини (обсягу) пропозиції.

Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага, Поняття ринкової рівноваги. Визначення рівноважної ціни та рівноважної кількості товару. Вплив змін попиту й пропозиції на стан рівноваги, рівноважну ціну та рівноважну кількість товару на ринку. Сталість і динамічність ринкової рівноваги. Поняття про надлишок споживача і надлишок виробника.

Еластичність попиту і пропозиції. Концепція еластичності взаємопов'язаних показників. Еластичність попиту за чинниками впливу: за власною ціною блага, за ціною взаємодоповнюючого або взаємозамінюваного блага (перехресна еластичність), за доходом. Взаємозв'язок між ціною та валовим виторгом за різної еластичності.

Фактори впливу на пропозицію. Еластичність пропозиції за власною ціною блага та за цінами факторів виробництва.

Модуль 2. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ ВИРОБНИКА

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства

Підприємство як суб'єкт ринку та виробничо-ринкова система. Спрощена схема ринково-виробничої системи.

Фактори виробництва, їх групування. Мотивація поведінки підприємства. Основні види вибору підприємства: що виробляти, як виробляти, для кого виробляти. Фактор часу і періоди у функціонуванні підприємства. Поняття оптимального та рівноважного станів підприємства.

Параметри підприємства як мікроекономічної моделі. Поняття та параметри виробничої функції. Сукупний, середній та граничний продукти. Витрати виробництва. Сукупні, середні та граничні витрати. Поняття загального (сукупного, валового), середнього та граничного виторгу. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства.

Тема 7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника

Частинна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з одним змінним фактором. Правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва. Еластичність випуску.

Ізоквантна варіація факторів виробництва. Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта. Взаємозамінність факторів виробництва. Гранична норма технічного заміщення. Еластичність заміщення.

Пропорційна варіація факторів виробництва. Збільшення випуску за рахунок пропорційного нарощування обсягів ресурсів. Постійна (стала),

спадна та зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного та негативного ефекту від масштабу. Еластичність масштабу та взаємозв'язок з еластичністю випуску.

Оптимум виробника. Вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Ізокоста. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна, економічна інтерпретація.

Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми.

Тема 8. Витрати виробництва

Витрати виробництва за короткостроковий період. Економічні та бухгалтерські витрати. Поняття альтернативних витрат. Постійні та змінні витрати. Типовий характер зміни витрат за короткостроковий період. Закон зростаючих граничних витрат (зниження дохідності).

Витрати в довгостроковому періоді. Ізоквантна, пропорційна та ізоклинна варіації факторів виробництва та функція витрат. Криві довготривалих витрат, їх види. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства. Варіанти технологічного вибору фірми в розробці довгострокової стратегії.

Модуль 3. ТЕОРІЯ РИНКОВИХ СТРУКТУР

Тема 9. Ринок досконалої конкуренції

Модель ринку досконалої конкуренції та її характеристики. Ознаки й умови досконалої конкуренції. Поліполістичний образ поведінки суб'єктів ринку. Ринковий попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.

Ринкова поведінка підприємства в короткостроковому періоді. Визначення оптимальних обсягів випуску: два підходи. Поведінка підприємства за умов зміни ринкової ситуації. Пропозиція фірми і галузі в короткостроковому періоді. Рівновага фірми та галузі.

Ринок досконалої конкуренції в довгостроковому періоді. Рухомість ринкового попиту й пропозиції. Пропозиція фірми в довгостроковому періоді. Тривала рівновага підприємства, галузі, ринку та механізм її підтримки. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Тема 10. Монопольний ринок

Модель «чистої монополії» та її характеристики. Ознаки «чистої монополії». Економічні, адміністративні та правові бар'єри вступу до монопольного ринку. Монополія і монопольна влада. Різновиди монополій. Діагностування монопольної влади. Монополістичний спосіб дій.

Монопольний ринок у короткостроковому та довгостроковому періодах. Крива попиту монополіста. Вибір монополістом ціни й обсягу виробництва. Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція монополіста та особливості її формування. Визначення монопольної ціни. Цінова диференціація та дискримінація. Рівновага фірми-монополіста в довгостроковому періоді. Досягнення та утримання ринкової

влади.

Особливості функціонування реальних монополізованих ринків. Аналіз поведінки реальних монополій. Економічні наслідки монополізації галузі. Порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Потреба державного регулювання монополії, антимонопольна політика.

Тема 11. Олігополія та монополістична конкуренція

Основні ознаки олігополії. Нечисленність підприємств в олігополістичних галузях. Загальна взаємозалежність олігополістів. Однорідність або диференційованість продукту. Високі бар'єри для вступу в галузь. Асиметричність ринкової влади олігополістів.

Теоретичні моделі олігополії. Олігополістична взаємозалежність та еволюція способу дій учасника ринку. Ринкові лідери та аутсайтери. Узагальнення моделей дуополії за Штакельбергом. Модель дуополії Курно та Бертрана як відображення ринкової поведінки початківця. Моделювання поведінки олігополістів за функціями їх реакції на ринкові зміни. Стратегія постійного співвідношення цін. Теорія ігор у моделюванні олігополії.

Особливості організації олігополістичного ринку. Взаємозалежність олігополістів, цінові війни і схильність до змови. Таємні змови, мовчазні згоди, легальні угоди. Картелі. Нецінова конкуренція.

Ефективність олігополії. Суспільна оцінка олігополістичного ринку. Ефективність олігополії, порівнюючи з іншими ринковими структурами.

Ознаки і поширення монополістичної конкуренції. Ознаки монополістичної конкуренції. Умови вступу до галузі. Спосіб дій монополістичного конкурента.

Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Еластичність попиту. Визначення оптимального обсягу виторгу та цінова політика. Умова досягнення і підтримання безбитковості в довгостроковому періоді.

Нецінова конкуренція. Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту: позитивні наслідки та загрози. Вплив рекламної діяльності на обсяг виторгу і витрат.

Ефективність монополістичної конкуренції. Суспільна ціна монополістичної конкуренції. Порівняльна характеристика ринкових структур.

Тема 12. Ринок факторів виробництва

Похідний попит. Взаємозв'язок ринків продуктів та факторів виробництва. Попит на продукт і попит на фактори виробництва. Споживання факторів виробництва: цілі та обмеження.

Попит на працю за умови досконало конкурентного ринку ресурсів. Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Граничний вигравш виробника від найму праці. Обґрунтування рішення про найм. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю. Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Еластичність пропозиції праці для галузей з різною

динамікою витрат на виробництво. Обґрунтування вибору робітника щодо праці і відпочинку: інструментарій ординалістської теорії корисності. Ринкова пропозиція послуг праці. Рівновага на ринку праці.

Ринок праці з недосконалою конкуренцією. Попит монополії на працю та монопольна рівновага. Монопсонічний та олігопсонічний ринки, їх особливості. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Двостороння (двобічна) монополія та визначення реального рівня заробітної плати.

Капітал як фактор виробництва. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Рух капіталу та капітальні фонди. Попит і пропозиція капіталу. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Показники теперішньої та майбутньої вартості в прийнятті інвестиційних рішень. Рівновага на ринку капіталу. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Ринок землі. Особливості землі як фактора виробництва. Особливості формування пропозиції землі та попиту на землю. Фактори впливу на попит на землю. Рента. Ціна землі як капіталізована рента.

Тема 13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту

Поняття ринкової рівноваги, її аналіз. Часткова та загальна рівновага. Ефект зворотного зв'язку. Закон Вальраса.

Рівновага в економіці обміну. Необхідність та вигоди ринкового обміну. Порівняння граничних норм заміщення для пар товарів, які обмінюють. Діаграма Еджворта. Ефективність при обміні. Крива контрактів. Парето-ефективний розподіл. Крива можливостей споживачів. Загальна рівновага за Парето.

Ефективність у виробничій сфері. Розподіл виробничих ресурсів; діаграма Еджворта. Крива виробничих контрактів. Парето - оптимальний розподіл ресурсів. Ефективність на конкурентних ринках товарів.

Загальна рівновага та економіка добробуту. Сукупна (зведена) ефективність конкурентних ринків. Причини обмеженої здатності ринкового регулювання. Оптимум та квазіоптимум ринкової системи. Теорія загальної рівноваги та політика в галузі економіки добробуту. Критерії оцінки добробуту.

Тема 14. Інституціональні аспекти ринкового господарства

Правові передумови для ринкових суб'єктів. Сучасна теоретична економіка про права власності як сукупність санкціонованих норм поведінки. Трансформування власності. Приватизація.

Інституційна природа сучасної фірми. Загальні, специфічні, інтерспецифічні ресурси фірми. Контрактна концепція фірми. Трансакційні витрати.

Позаринкові (зовнішні) ефекти, їх економічний зміст. Поняття про

зовнішні ефекти. Суспільні та приватні витрати (вигоди). Коригуючі податки та субсидії. Теорема Коуза. Забруднення навколишнього середовища. Роль держави у вирішенні екологічних проблем.

Громадські блага. Споживчі властивості громадських благ: загальнодоступність, неконкурентність та невиключеність. Попит на громадські блага та їх ефективний обсяг. Забезпечення громадськими благами: можливість ринку і держави.

4. Обсяг і структура навчальної дисципліни

Тема навчальної дисципліни	Обсяг у годинах							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		Л	ПЗ	СРС		Л	ПЗ	СРС
Модуль 1. Теорія поведінки споживача.								
1. Предмет і метод мікроекономіки	10	2	2	6	10	2		8
2. Теорія граничної корисності і поведінка споживача.	10	2	2	6	10		2	8
3. Ординалістська теорія поведінки споживача.	10	2	2	6	10			10
4. Аналіз поведінки споживача.	10	2	2	6	10			10
5. Попит, пропозиція, їх взаємодія.	14	4	4	6	14			14
<i>Разом</i>	<i>54</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>30</i>	<i>54</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>50</i>
Модуль 2. Теорія поведінки виробника.								
6. Мікроекономічна модель підприємства.	10	2	2	6	10	2		8
7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.	10	2	2	6	10		2	8
8. Витрати виробництва.	10	2	2	6	10			10
<i>Разом</i>	<i>30</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>18</i>	<i>30</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>26</i>
Модуль 3. Ринкові структури.								
9. Ринок досконалої конкуренції.	14	4	4	6	14	2		12
10. Монопольний ринок.	10	2	2	6	10			10
11. Олігополія та монополістична конкуренція.	12	2	2	7	12			12
12. Ринок факторів виробництва.	10	2	2	6	10		2	8
13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	10	2	2	6	10			10
14. Інституціональні аспекти ринкового господарства.	10	2	2	7	10			10
<i>Разом</i>	<i>66</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>38</i>	<i>66</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>62</i>
Усього годин / кредитів ECTS	150 / 5,0	32	32	86	150/5,0	6	6	138

5. Теми лекційних і практичних занять

5.1. Теми лекційних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми лекцій	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Теорія поведінки споживача.			
1. Предмет і метод мікроекономіки.	1. Предмет і метод мікроекономіки.	2	2
2. Теорія граничної корисності і поведінка споживача.	2. Теорія граничної корисності і поведінка споживача.	2	
3. Ординалістська теорія поведінки споживача.	3. Ординалістська теорія поведінки споживача.	2	
4. Аналіз поведінки споживача.	4. Аналіз поведінки споживача.	2	
5. Попит, пропозиція, їх взаємодія.	5. 1. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага.	2	
	5.2. Еластичність попиту і пропозиції.	2	
Модуль 2. Теорія поведінки виробника.			
6. Мікроекономічна модель підприємства.	6. Мікроекономічна модель підприємства.	2	2
7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.	7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.	2	
8. Витрати виробництва.	8. Витрати виробництва.	2	
Модуль 3. Ринкові структури.			
9. Ринок досконалої конкуренції.	9.1. Ринок досконалої конкуренції. Загальне правило максимізації прибутку.	2	2
	9.2. Ринок досконалої конкуренції. вибір фірмою обсягу виробництва і рівновага конкурентного ринку у довгостроковому періоді.	2	
10. Монопольний ринок.	10. Монопольний ринок.	2	
11. Олігополія та монополістична конкуренція.	11. Олігополія та монополістична конкуренція.	2	
12. Ринок факторів виробництва.	12. Ринок факторів виробництва.	2	
13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	2	
14. Інституціональні аспекти ринкового господарства.	14. Інституціональні аспекти ринкового господарства.	2	
Усього		32	6

5.2. Теми практичних занять

Теми навчальної дисципліни	Теми практичних занять	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1. Теорія поведінки споживача.			
1. Предмет і метод мікроекономіки.	1. Предмет і метод мікроекономіки.	2	
2. Теорія граничної корисності і поведінка споживача.	2. Теорія граничної корисності і поведінка споживача.	2	2
3. Ординалістська теорія поведінки споживача.	3. Ординалістська теорія поведінки споживача.	2	
4. Аналіз поведінки споживача.	4. Аналіз поведінки споживача.	2	
5. Попит, пропозиція, їх взаємодія.	5. Попит, пропозиція, їх взаємодія.	2	
	Колоквіум	2	
Модуль 2. Теорія поведінки виробника.			
6. Мікроекономічна модель підприємства.	6. Мікроекономічна модель підприємства.	2	
7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.	7. Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника.	2	2
8. Витрати виробництва.	8. Витрати виробництва.	2	
Модуль 3. Ринкові структури.			
9. Ринок досконалої конкуренції.	9.1. Ринок досконалої конкуренції. Загальне правило максимізації прибутку.	2	
	9.2. Ринок досконалої конкуренції. вибір фірмою обсягу виробництва і рівновага конкурентного ринку у довгостроковому періоді.	2	
10. Монопольний ринок.	10. Монопольний ринок.	2	
11. Олігополія та монополістична конкуренція.	11. Олігополія та монополістична конкуренція.	2	
12. Ринок факторів виробництва.	12. Ринок факторів виробництва.	2	2
13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	13. Загальна ринкова рівновага та економіка добробуту.	2	
14. Інституціональні аспекти ринкового господарства.	Колоквіум	2	
Усього		32	6

6. *Форми педагогічного контролю, засоби та критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Мікроекономіка» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу

навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист реферату за ініціативи студента, peer review, контрольна робота.

У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотириохальною шкалою (0, 3, 4, 5). За результатами практичних занять із кожного з трьох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 5 балів), що включається до підсумкової оцінки знань;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквиумах. Колоквиуми проводяться усно, у вигляді бесіди викладача зі студентами з метою з'ясування та підвищення рівня їх знань. Проводяться два колоквиуми. Максимальна оцінка з кожного колоквиуму становить 10 балів.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 5.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів з дисципліни є іспит, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Поточний контроль					Самостійна робота студентів	Підсумковий контроль Іспит	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття			Колоквиуми				
Модуль № 1	Модуль № 2	Модуль № 3	Колоквиум № 1	Колоквиум № 2			
max 5	max 5	max 5	max 10	max 10	max 5	max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Мікроекономіка»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквиум	Max 10	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з тем, можливі окремі несуттєві недоліки.
	9	Результати опрацювання матеріалу високі, але незначна

		кількість несуттєвих помилок.
	8	Добре засвоєння матеріалу з тем, але є окремі помилки.
	7	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	6	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 5	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	4	У роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	3	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Студент добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	2	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; студент слабо володіє матеріалом.
	1	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; студент слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; студент не володіє матеріалом роботи.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в інноваційних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для у практичній роботі.
	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією.

		2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки і суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань до їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Мікроекономіка» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

7. Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

7.1. Нормативно-правові акти.

Господарський кодекс України від 16. 01. 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № №18-22. Ст. 144. Дата оновлення: 06.01.

2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/card6> (дата звернення: 03.05.2020).

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356. Дата оновлення: 28.02.

2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.05.2020).

Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР. *Відомості Верховної ради*. 1996. № 36. Ст. 164. Дата оновлення: 12.11.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 03.05.2020).

Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 12. Ст. 64. Дата оновлення: 19.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> (дата звернення: 03.05.2020).

7.2. Література

Основна література

1. Аналітична економія: Макроекономіка і мікроекономіка: підруч.: у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В.Б. Буняк та ін.; за ред. С. М. Панчишина, П. І. Островерха. Кн. 2: Мікроекономіка. 2-ге вид., виправл. і доповн. Київ: Знання, 2014. 390 с.

2. Базилінська О., Мініна О. Мікроекономіка: навч. посіб. Київ: Видавництво ЦУЛ, 2019. 348 с.

3. Гронтковська Г. Е., Косик А. Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2013. 439 с.

4. Економічна теорія: навч. посіб. для студентів спеціальностей «Економіка», «Облік і оподаткування», «Менеджмент», «Маркетинг», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Колектив авторів: Шкодін І. В. та ін. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2020. 230 с.

5. Карпова І. В., Шкодін І. В. Мікроекономіка. Навч.- метод. посіб. для самостійної та індивідуальної роботи студентів. Харків: ХІБС УБС НБУ, 2016. 264 с.

6. Карпова І. В., Шкодін І. В. Мікроекономіка. Опорний конспект лекцій. Харків: ХІБС УБС НБУ, 2016. 83 с.

7. Міжнародна мікроекономіка: навч. посіб. Видання 4-те перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 368 с

8. Піндайк Р. С., Рубінфелд Д. Л. Мікроекономіка. Київ: Основи, 1996. 646 с.

9. Шкодін І. В. Мікроекономіка та макроекономіка: навч.-метод. матеріали для студ. спец. 292 «Міжнародні економічні відносини». Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2018. 45 с.

Додаткова література

Грицуленко С. І., Джигалюк О. І. Український ринок телекомунікаційних послуг у контексті стратегії поведінки його учасників в умовах цифрової трансформації економіки та соціуму. *Бізнес Інформ*. 2019. №11. С. 194–203.

Данило С. І. Сучасне розуміння товару як предмету торгівлі. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. Вип. 2 (80). 2019. С. 8-11.

Каленич І. С. Економічна сутність витрат і собівартості продукції. *Бізнес Інформ*. 2019. №11. С. 241–246.

Клименко Н. А., Штанько І. І. Аналіз конкурентного середовища на ринку фіксованого інтернету України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1482> (дата звернення: 19.03.2020).

Козак О. А., Грищенко О. Ю. Особливості формування попиту та пропозиції на ринку яловичини. *Економіка АПК*. 2019. № 7 С. 21

Корбутяк А. Г., Михайлюк А. В. Методи розрахунку ставки дисконтування. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (69). С. 543-548.

Кравченко О. А. Використання законів мікроекономіки в операційному менеджменті підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 4(15). С. 108-113.

Опенько І. А. Коефіцієнт Енгеля як інтегральний показник використання земель лісогосподарського призначення. *Агросвіт*. 2019. № 20. С. 24–30.

Савко О. Я. Дослідження умов функціонування природних монополій. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. Том 30 (69). №2, 2019. 160-164.

Стрішенець О. Аналітичні підходи до управління прибутком на підприємстві. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. № 2. С. 18-25.

Туль С. І. Стан і перспективи розвитку діджиталізованого ринку праці в Україні. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 182–189.

Хомаківська О. В., Юрченко І. В. Формування цін на землі сільськогосподарського призначення у Чеській Республіці. *Економіка АПК*. 2018. № 2. С. 91.

Хомин І. Ціноутворення: теорія й практика. *Галицький економічний вісник*. 2019. № 3 (58). С. 37-47.

Чатченко Т. В., Давидова І. А. Ринок праці в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 170–175.

Чіков І. А. Конкуренція: теоретичні підходи до розуміння сутності поняття. *Агросвіт*. 2019. № 10. С.74- 80.

Шепелюк В. А., Юнацький М. О. Дисконтування як фінансовий інструмент вартісної оцінки об'єктів обліку: проблеми реалізації в умовах МСФЗ. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019. № 2 (54). С. 80-85.

7.3. Інтернет-ресурси.

Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт збірника наукових праць «Економічна теорія та право». URL: <http://econtlaw.nlu.edu.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Офіційний сайт «Мережа аналітичних центрів України». URL: <http://www.intellect.org.ua> (дата звернення: 12.06.2020).

Journal website «Journal of Economic Theory». URL: <https://www.journals.elsevier.com/journal-of-economic-theory> (дата звернення: 12.06.2020).

7.4. СЕНМК.

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри економічної теорії. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=149:kafedra-ekonomichnoi-teorii&Itemid=151.

7.5. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у залі правової інформації Навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).